

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE ARINY STAVRAKI: Otec a otcovství jako sociokulturní fenomén

Diplomová práce Ariny Stavrakí byla často a pravidelně konzultována a vypracována v odpovídajícím časovém rozvrhu. Téma si diplomantka zvolila z přehledu vypsaných diplomových prací, pracovala však na něm se zjevným osobním zaujetím a ze závěrečných částí práce je patrné, že i pro ni samu bylo značným osobním přínosem. Nepotýkali jsme se s problémy ani tak metodickými, koncepčními či obsahovými, jako spíše se stylistickou stránkou a logikou vedení myšlenek. Na této slabší stránce autorka výrazně zapracovala, byť v tomto ohledu stále nepovažují práci za ideální a nadále nacházím určité dílčí neobratnosti ve stylu vyjadřování nebo vybočování z odborného jazykového úzu typu „při hledání práce by muž neměl koukat jen na finanční ohodnocení (...)“ (str. 34) atd. Stejně tak grafickou stránku nepovažují za zcela zvládnutou a osobně bych si dal větší práci se strukturací a přehledností textu, jako např. názvy kapitol na konci stránky (s. 53), chybějící zarovnání čísel stránek k pravé straně v Obsahu, absence dělení slov, formát víceúrovňových výčtů (s. 40-43) atd. V tomto ohledu nepůsobí práce natolik profesionálně, jak by měla.

Práce se skládá ze dvou částí, a to části teoretické a části praktické ve formě výzkumného šetření, jehož zpracování a analýza pokrývá zhruba čtvrtinu rozsahu práce, což lze považovat za ještě odpovídající. Z obsahového hlediska jsou obě tyto části zpracovány dobře. V teoretické části autorka vychází z dostatečného množství relevantní literatury, kterou vhodně kombinuje, konfrontuje a střídá a vytváří si tak odpovídající teoretický aparát ke zpracování i vyhodnocení následného výzkumného šetření. Také forma citací a parafrází je zcela v pořádku.

V praktické části práce zvolila autorka z nejrůznějších nabízejících se řešení, jak zpracovat jednotlivé odpovědi k položeným otázkám, šťastnou formu a uvádí nejtýpější a nejčastější výpovědi respondentů pod jednotlivé otázky v řazení dle klesající frekvence, a to zvláště pro muže i pro ženy. Tímto způsobem dochází k celé řadě zajímavých poznatků, které jistě nelze přeceňovat a pokládat je za výsledek reprezentativního celospolečenského výzkumu vypracovaného podle nejrůznějších demografických kritérií (to bych pokládal spíše za námět k práci doktorské či celého badatelského týmu), avšak zcela jistě postihuje obecný charakter nejtýpějších vzorců otcovství, stejně jako poodhaluje sklony a tendence k budoucímu vývoji. Poměrně plasticky zde mapuje, jak muži přistupují k otcovství (a jak to z obrácené strany reflektují jejich partnerky), jaké vzorce si osvojují podle vzoru (nebo naopak vymezením se vůči charakteru výchovy) svých otců, do jaké míry v těchto vzorcích nacházejí prostředek seberealizace či naplnění a posílení své mužské identity, nebo s jakými problémy se nejčastěji setkávají nejčastěji s ohledem na povinnosti živitele rodiny. Za nejzajímavější a překvapivé zjištění pokládám např. to, že mužští respondenti jako své rané dětské vzory uváděli ostatní mužské členy rodiny daleko spíše než fiktivní vzory fimové a literární. Důležité zjištění je také to, že i ti muži, kteří přistupují k otcovství odpovědně, je vnímají spíše jako svou povinnost, ale nezbývá jim čas k detailnější reflexi své otcovské role, takže celou řadu poměrně základních otázek si pokládali vůbec poprvé. Ženy měly v tomto ohledu představy o smyslu otcovství více promyšlené a vyjasněné, na druhou stranu se zvláště nápadně projevovala neobeznámenost žen s vnitřní a citovou stránkou svých partnerů, což může vyplývat buď z toho, že muži do značné míry tento svůj osobnostní rozměr nanedbávají či si jej nechávají pro sebe, nebo z toho, že osobní historie a vnitřní zkušenosti a prožitky se jen málokdy mezi partnery pečujícími o dítě stávají tématem k rozhovoru, přesněji řečeno jen málokdy na ně zbývá čas. V tomto ohledu je jistě odůvodněný názor autorky, že „i respondentům přineslo dota-

zování pozitivní uvědomění si vlastností sebe sama nebo svého partnera“ (s. 77). V tomto smyslu bych zvlášť vyzdvihl výzkumný charakter práce, jejíž záměr pokládám i přes dílčí formální nedotaženosti za splněný a podnětný pro další případné práce, protože jak autorka píše v Závěru, vnitřní aspekt otcovské role mužů by si zasloužil rozhodně větší pozornost, než jaká se mu v současné době věnuje, ať už hlediska psychologického, sociologického nebo genderových studií.

Především v tomto poměrně zdařilém vykročení na poněkud nezmapovanou půdu vztahu mezi mužstvím a otcovstvím v současné české společnosti doporučuji diplomovou práci Ariny Stavraki k obhájení a navrhuji známku **výborně**.

PhDr. Vít Erban, Ph.D.

Katedra filosofie a religionistiky TF JU

24.4. 2014 v Českých Budějovicích

